

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „СТОКОЗНАНИЕ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А   П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “ОСНОВИ НА СТОКОЗНАНИЕТО НА ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВИТЕ СТОКИ”;

ЗА СПЕЦ: „Стокознание и митническа дейност“; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 6;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 270 ч.; в т.ч. аудиторна 75 ч.

КРЕДИТИ: 9

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	45	3
• УПРАЖНЕНИЯ (лабораторни упражнения)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	195	-

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Денка Златева)

2. ....
(доц. д-р Събка Пашова)

Ръководител катедра: .....
„Стокознание“ (доц. д-р Събка Пашова)

I. АНОТАЦИЯ

Дисциплината "Основни на стокознанието на хранително – вкусовите стоки" е основополагаща за подготовката на студентите от образователно-квалификационна степен "бакалавър" в специалност "Стокознание и митническа дейност". Тя изучава общо-теоретичните проблеми, свързани с възникването и същността на стокознанието на хранително-вкусовите стоки, с химичния състав на храните, с промените, които настъпват в тях по време на съхранение, както и основните аспекти, свързани с добиване, качеството и съхранението на хранителните мазнини и вкусовите стоки. С изучаването на тази дисциплината студентите придобиват необходимите теоретични и практически знания, за да могат да:

- познават химичния състав на хранително-вкусовите стоки;
- познават теоретичните аспекти, свързани с качеството и методите за неговото определяне;
- познават основните процеси, които протичат в хранително-вкусовите стоки по време на съхранение;
- познават основните методи за съхранение и консервиране на хранително-вкусовите стоки;
- познават основите на производство на хранителните мазнини и вкусовите стоки;
- познават нормативните изисквания относно качеството на хранителните мазнини и вкусовите стоки ;
- познават изискванията относно състоянието на опаковката и пълнотата на маркировката;
- познават изискванията относно съхранението и транспортирането на хранителните мазнини и вкусовите стоки

Дисциплината „Основни на стокознанието на хранително – вкусовите стоки“ формира умения за практическо приложение на придобитите знания относно: съвременните методи за определяне на основните компоненти в химичния състав на горепосочените хранителни и вкусови стоки, методите за определяне на качеството и съпоставка на получените резултати с нормативните изисквания, определяне на основните недостатъци в качеството на хранителните мазнини и вкусовите стоки. Това е от важно значение за успешната реализация на обучаваните студенти като специалисти в областта на стокознанието и контрола на качеството и безопасността на стоките.

Изучаването на тази учебна дисциплина е необходима предпоставка за успешното усвояване на основните специализиращи дисциплини от учебния план на специалността и формирането на студентите като пълноценни специалисти по оценка на качеството на стоките и митническа дейност. Дисциплината „Основни на стокознанието на хранително – вкусовите стоки“ спомага за разширяване на знанията, придобити от други дисциплини "Микробиология на стоките", "Сензорни и експертни методи за анализ", "Химия". Натрупаните знания са основа за изучаване на широк кръг от дисциплини в специалността – "Стокознание на храните от животински произход", "Стокознание на храните от растителен произход", "Стоков и митнически контрол", "Митнически режими и процедури" и др.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
РАЗДЕЛ I. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА СТОКОЗНАНИЕТО НА ХРАНИТЕЛНО-ВКУСОВИТЕ СТОКИ				
Тема 1. Въведение в стокотознанието на хранително-вкусовите стоки.		2		
1.1.	Предмет, метод, съдържание и развитие на стокотознанието на ХВС. Значение на СХВС и връзка с другите науки.			
1.2.	Качество на стоките - същност, значение, качествени показатели и методи за определяне качеството на стоките.			
Тема 2. Химичен състав на хранително-вкусовите стоки.		11		
2.1.	Вода в състава на ХВС.			
2.2.	Минерални вещества в ХВС. Характеристика на по-важните макро- и микроелементи.			
2.3.	Въглехидрати в ХВС - значение, класификация. Монозахариди, олигозахариди и полизахариди.			4
2.4.	Белтъчни вещества в ХВС - строеж, свойства и показатели за ценност. Класификация и характеристика на основните групи и подгрупи белтъчни вещества. Небелтъчни азотсъдържащи вещества.			
2.5.	Ензими в ХВС - строеж, свойства, класификация. Характеристика на по-важните ензими, съдържащи се в стоките.			
2.6.	Липиди в ХВС - класификация. Мазнини. Липоиди.			
2.7.	Киселини в ХВС - значение, по-важни видове и начини за изразяване на концентрацията им.			2
2.8.	Фенолни съединения в ХВС. Гликозиди и алкалоиди в състава на ХВС. По-важни представители.			
2.9.	Багрилни и ароматични вещества в ХВС.			
2.10.	Витамини в ХВС - мастноразтворими и водоразтворими.			2
2.11.	Чужди вещества в ХВС – добавки и замърсители.			
Тема 3. Основи на съхранението и консервирането на ХВС.		2		
3.1.	Процеси и промени, протичащи в ХВС при съхранение и транспортиране.			
3.2.	Режим на съхранение на стоките. Фактори, оказващи влияние върху съхраняемостта на ХВС. Естествени загуби (фири) при съхранение.			
3.3.	Методи за консервиране и съхранение на ХВС - физични, физикохимични, химични, биологични и комбинирани методи.			
РАЗДЕЛ II. ХРАНИТЕЛНИ МАЗНИНИ И ПРОДУКТИ ОТ ПЕРЕРАБОТКАТА ИМ				
Тема 4. Обща характеристика на хранителните мазнини		4		
4.1.	Химичен състав и значение на хранителните мазнини. Вещества, съпътстващи мазнините.			
4.2.	Общи качествени показатели на хранителните мазнини.			
4.3.	Класификация на хранителните мазнини.			
Тема 5. Растителни масла		3		4
5.1.	По - важни маслодайни суровини. Добиване на растителни масла чрез пресуване и екстрахиране. Рафиниране на растителните масла.			
5.2.	По-важни представители на растителните масла. Качествени			

	изисквания. Опаковане и съхраняване.			
Тема 6. Животински мазнини		2		
6.1.	Особености в състава и свойствата на животинските мазнини.			
6.2.	Основни суровини за добиване на животински мазнини. Методи за добиване на животински мазнини.			
6.3.	По-важни представители на животинските мазнини. Качествени изисквания. Опаковане и съхраняване.			
Тема 7. Продукти от преработката на мазнините		2		
7.1.	Хидрогенирани мазнини. Същност на процеса хидрогениране. Значение на хидрогенираните мазнини. Производство. Качествени изисквания. Опаковане и съхраняване.			
7.2.	Маргарин. Състав и хранително значение. Производство на маргарин. Класификация и качествени изисквания. Опаковане и съхраняване.			
Тема 8. Съхраняване на хранителните мазнини		3		
8.1.	Промени в хранителните мазнини при съхраняване. Фактори, влияещи върху трайността на мазнините.			
8.2.	Режим на съхранение на хранителните мазнини. Антиоксиданти, използвани за съхраняване на хранителните мазнини.			
РАЗДЕЛ III. ВКУСОВИ СТОКИ				
Тема 9. Спирт и високоалкохолни напитки		3		
9.1.	Ректифициран спирт: химичен състав, суровини за производство, получаване и ректификация. Видове спирт. Опаковане, транспортиране и съхраняване на спирта.			
9.2.	Високоалкохолни напитки. Неподсладени и подсладени високоалкохолни напитки. Изисквания към качеството на високоалкохолните напитки. Опаковане и съхранение.			2
Тема 10. Вино		3		4
10.1.	Химичен състав и значение на вината. Производство. Класификация на вината. Асортимент на трапезните и специалните вина (ликьорни, ароматизирани и благородно сладки вина). Естествено пенливи вина.			
10.2.	Основни показатели за качеството на вината. Опаковка и съхранение на вината.			
10.3.	Промени във вината при съхранение.			
Тема 11. Пиво		2		4
11.1.	Химичен състав и значение на пивото. Суровини и производство. Класификация на пивото.			
11.2.	Основни показатели за качеството на пивото. Опаковка и съхранение.			
11.3.	Промени в пивото при съхранение.			
Тема 12. Безалкохолни напитки		1		
12.1.	Плодови сокове и нектари.			
12.2.	Газирани безалкохолни напитки и минерални води.			2
Тема 13. Алкалоидни стоки		4		
13.1.	Тютюн. Ботаническа и типологическа характеристика на тютюна. Химичен състав и физиологично действие на тютюна. Беритба, сушене и първична манипулация на тютюна. Промислена манипулация и ферментация на тютюна. Основни показатели за качеството на тютюна. Търговска класификация на българските тютюни. Съхранение и стареене на тютюна			
13.2.	Тютюневи изделия. Цигари: производство, класификация, изисквания към качеството. Тютюн за лула. Пури. Съхранение на тютюневите изделия.			1
13.3.	Чай. Ботаническа характеристика и разпространение. Химичен състав и лечебно - диетични свойства на чая. Беритба, техноло-			2

	гична обработка, класификация. Изисквания към качеството и съхранение.			
13.4.	Кафе. Ботаническа характеристика и разпространение. Сурово кафе: химичен състав, беритба и обработка, класификация. Изисквания към качеството. Съхранение. Печено кафе: изпичане на кафето, промени при изпичането, видове печено кафе и изисквания към качеството, опаковка и съхранение. Разтворимо кафе.			1
13.5.	Какао. Какао на зърна. Ботаническа характеристика и разпространение. Химичен състав и значение на какаото. Класификация, основни показатели за качеството. Съхранение на какаото на зърна. Какао на прах: получаване, класификация и изисквания към качеството, опаковка и съхранение.			
Тема 14. Вкусови ароматични подправки		3		
14.1.	Готварска сол. Химичен състав, значение, получаване, класификация и изисквания към качеството, опаковка и съхранение.			2
14.2.	Оцет и хранителни киселини. Оцет: получаване, класификация и изисквания към качеството, опаковка и съхранение. Основни недостатъци. Хранителни киселини: винена и лимонена киселина.			
14.3.	Растителни готварски подправки. Класификация. Основни представители. Изисквания към качеството, опаковка и съхранение.			
		Общо:	45	30

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Протоколи за проведените лабораторни упражнения	15	45
1.2.	Колоквиум за проведените лабораторни упражнения	1	30
Общо за семестриален контрол:		16	75
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Класически изпит с въпроси на лотариен принцип	1	120
Общо за сесиен контрол:		1	120
Общо за всички форми на контрол:		17	195

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Дончев, Х., Д. Златева. Стокознание на хранително – вкусовите стоки, част първа. Варна: Наука и икономика – ИУ Варна, 2010.
2. Дончев, Х., Д. Златева, С. Пашова. Стокознание на хранително – вкусовите стоки, част втора. Варна: Наука и икономика – ИУ Варна, 2010.
3. Златева, Д., С. Пашова. Стокознание на хранително – вкусовите стоки, ръководство за лабораторни упражнения, част първа. Варна: Наука и икономика, ИУ - Варна, 2012.
4. Златева, Д., С. Пашова. Стокознание на хранително – вкусовите стоки, ръководство за лабораторни упражнения, част втора. Варна: Наука и икономика, ИУ - Варна, 2013.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Вълчанов, Г., С. Пашова. Сравнителни изследвания на пиво, предлагано в търговската мрежа. Сборник с доклади от международна научно-практическа сесия „Бранд Идея: иновативност и креативност в брандинга“, В: „Делник“, 2013, с. 76-89.
2. Вълчанов, Г., С. Пашова. Тест на бира. Списание АКТИВНИ ПОТРЕБИТЕЛИ, С: Българска национална асоциация Активни потребители, бр. 4, 2014, с. 21-24.
3. Кабзев, Й., И. Игнатов. Технология на пивото. Пловдив: Академично издателство на УХТ, 2011.
4. Костадинов, Х. Виното: Производство и контрол. София: Еньовче, 2010, с. 100.
5. Манджуков, Б. Основи на винопроизводството. София: ИК „Дионис“, 2010, с. 464.
6. Мянущев, Е., А. Айвазов. Производство на ракии от нетрадиционни суровини. София: „Матком“, 2010, с. 80.
7. Обрешков, И., В. Терзиева. Стокознание и експертиза на храни и напитки. Пловдив: Академично издателство на УХТ - Пловдив, 2014.
8. Pashova, S., K. Nikolova, G. Dimitrov, Study of the Quality of "Twinings" Tea. International Journal of Economic Practices and Theories, vol. 3, № 1, 2013, pp. 1-9.
9. Pashova, S., M. Trichkova-Ablee. A Comparison Study on Quality of vinegar and Acid Products Available Commercially. Proceedings of the 20thIGWT Symposium “Commodity Science In A Changing World”, Varna, Bulgaria, 2016, pp. 831-837 .